

Maidla Sõnumitooja

Nr 13 Veebruar 2006

MAIDLA VALLA AJALEHT

Tasuta

Oma põlevkivi kui naftasõltuvuse alus

Eestis on juba aegu levinud üks võimas müüt: meie põlevkivi ja selle kasutamine (viisil nagu seda tänapäeval harrastatakse) olevat meie sõltumatus aluseks. Pärast jaanuari keskpaiga külmetamisi hakkasid „mäeinimesed“ oma PR sõprade abiga taas pruuni lippu taeva poole tõstma ja rääkisid kui tore see ikka oli, et meil põlevkivi ja sellest aetud õli jätkus ning me külma ei pidanud kannatama nagu ka ei pidanud me kartma, et venelased gaasi kinni keeravad.

Ilus sõltumatus ju...kui ühtpidi vaadata. Teisalt aga maksab see sõltumatus täna meile paraku kordi rohkem kui meie kaitseväge!

“Ilus sõltumatus ju... kui ühtpidi vaadata. Teisalt aga maksab see sõltumatus täna meile paraku kordi rohkem kui meie kaitseväge!”

Põlevkivi energiakandjana ei ole otstarbekas kaugema maa taha vedada ning seetõttu on kogu põlevkivienergeetika tänaseks muutunud inflatsioonipumbaks. Raisatud soojus nõuab kütuste sissevedu ning nende hind kasvab koos fossiilsete kütuste hinnatõusuga maailmaturul.

Omaegne põlevkivitööstus, nagu juba mainitud, oli enamjaolt just nõukogude võimu ja seonduva tööstuse jõuallikaks.

meeste ja geoloogide“ poolt kuulnud kriitikat selle kohta nagu olevat selle uuringu põhjaveet puudutatav osa ülepingutatud ja tendentslik. Eks need järeldused võivad ju asja liialt isiklikuna võtvate jaoks ebameeldivad tunduda kuid ülepingutusest ei saa juttugi olla: asjaolu, et pindmistest põhjaveekihtide põlevkivitööstusest tulenev reostatus on sealt tarbeveevõtu paljudes paikades võimatuks muutnud.

Sügavamatest kihtidest veevõtt on aga problemaatiline: Leo Vallneri tehtud arutused näitavad, sügavamate veekihtide veevarud võivad olla ülehinnatud, mis omakorda tähendab et neist liigsel veevõtul hakkab nendesse nendesse veekihtidesse sisse tungima Soome lahe vesi ja see tähendaks põhjavee pöördumatut rikkumist. Samas ei näita sedalaadi ohu olemasolu Rein Perensi (Eesti Geoloogiakeskus) mudelarvutused. Nii Perensi kui Vallneri mudelid on erinevad ja minu meelest pole see päris maitses asi kumba uskuda... ettevaatusprintsip on keskkonnast hoolivate inimeste jaoks oluline ja sestap nõuaks selline mudelkirjelduste erinevus sügavamat analüüsi ja

järelekontrolli. Ja üks kohalikel elanikel ole ju parim ettekujuvus sellest, milline on siis vee kvaliteet sealkandis ja mida kaevudest saada on!

Mul pole küll täpseid andmeid kuid on ju teada, et kaevandusaladele jäävate inimeste töökohad on vaid üksikutel juhtudel seotud tööga kaevandustes nagu on kaevandusaladel vähenenud ka asustus kiiremini kui mujal Eestis. Nii ongi üleval küsimus: kuivõrd siis ikkagi on kaevandused ja põlevkivitööstus ikkagi maarahva töö ja heaolu allikaks?

tootmine – seda nii biomassist kui põlevkivist. Sünteetiline gaas võimaldaks ka põlevkivis olevat energiat viia kasutajaile lähemale ning seega kasutada seda nii elektri kui soojuse tootmisel. Selline käik vähendaks vajadust gaasi ja vedelkütuste impordi järele, mis omakorda leevendaks selle töö hulka, millega liigset kaupade sissevedu ja väljavedu majanduses tasakaalustatakse: sõnaga inimesed saaksid jõukamaks vähema närvikuluga ja keskkondki oleks rohkem hoitud.

On selge, et energiavajaduse kasvatamise asemel tuleks uue põlvkonna

“Tegemist on pärandiga, mis ka tehnoloogiliselt ei sobi meie vajadusi katma: liig pikad ülekandeliinid ning elektritootmise ülejäägina tekkiv ja kasutuseta jääv soojusenergia tekitavad kadusid, mis kokku moodustavad rahas mõõdetuna ehk juba üle nelja miljardi krooni!”

Põlevkivikasutus pole sellises mahus kunagi lähtunud Eesti vajadustest vaid meid okupeerinud riigi tööstuse vajadusest. Täna veel toimiv insener- ja teadlaskond on oma noorus- ja loomeas sellest nõudlusest haaranud ja sellele ka enese ametiredeli paigutanud. Nii on enamusest miljardist tonnist põlevkivist ja väljapumbatud põhjaveest jõustunud meie alistajaid ja hävitajaid.

Tegemist on pärandiga, mis ka tehnoloogiliselt ei sobi meie vajadusi katma: liig pikad ülekandeliinid ning elektritootmise ülejäägina tekkiv ja kasutuseta jääv soojusenergia tekitavad kadusid, mis kokku moodustavad rahas mõõdetuna ehk juba üle nelja miljardi krooni!

Kaotsi minevat soojust (mille tulemusena Narva jõe ja veehoidla temperatuur on kraadi võrra kõrgem) on aga sellises mahus, et sellest piisaks kogu Eesti soojavajaduste katteks. Soojuse jaoks põletame me aga puitu ja turvast aga enamjaolt ostetakse selleks riiki sisse nii kütteõli kui ka gaasi. Ükskõik millisel moel ka Narvas olevaid elektrijaamu sinna sisse jättes ümber ei ehitata, sellest soojakaost lahti ei saa.

Selle tööstuse kavandamine ja käigushoidmine eeldas siis ja nõuab ka täna tööstuse vajaduste ja kasumihuvi kõrgemaleseadmist inimeste heaolust. Kui ehk kuidagimoodi oleks võimalik mõista kohustust taluda tööstuse tekitatud ebamugavust oludes, kus alternatiive pole siis tänapäeval on mütooloogiline ja piiritu põlevkiviarmastus lihtsalt harjumusest ja huvidest tingitud kramp. Eks sellel krambil ole ka oma inimlikud küljed: ju võib ju näiteks ette kujutada, et Eesti Energias ja Eesti

Põlevkivis ning seonduvates ja põlevkivist sõltuvates ettevõtetes võib olla tööl kuni 400 inimest kelle töötasu ületab 25 tuhat krooni kuus. See 120-200 miljonit krooni sissetulekut on kah üks kaitsemist väärt asi. Võimaliku energeetika viisi muutmise korral (suur-energeetikast hajali energia tootmisele) olen ma aga enam kui veendunud, et kaevurid ja lihtõelised ei pruugiks töökohavahetusest kaotadagi.

Olles ühena aidanud koostada Eestimaa Looduse Fondi ja Tallinna Tehnikaülikooli ühisuuringut põlevkivikasutuse mõjudest ja kuludest olen viimaste kuude jooksul kogunud nõ „õigete mäe-

“...pindmistest põhjaveekihtide põlevkivitööstusest tulenev reostatus on sealt tarbeveevõtu paljudes paikades võimatuks muutnud...”

“Täna teada olevad energiatootmistehnoloogiad võimaldaksid Eestis toime tulla märkimisväärselt väiksema hulga põlevkivi kaevandamisega kui kütustena võetaks kasutusele ka näiteks põldudel ja metsades tekkivad biomassi jäägid”

Täna teada olevad energiatootmistehnoloogiad võimaldaksid Eestis toime tulla märkimisväärselt väiksema hulga põlevkivi kaevandamisega kui kütustena võetaks kasutusele ka näiteks põldudel ja metsades tekkivad biomassi jäägid: kuivaines on seda 2-3 miljonit tonni, mis võimaldaks vähendada põlevkivikaevandamist kuni 5 miljoni tonni võrra aastas. Võtmetehnoloogiaks on põletamise asemel hoopis sünteetilise gaasi

elu ja tööhooned rajada nii, et nende energiavajadus oleks märkimisväärselt väiksem.

Tõusvate naftahindadega maailmas pole Eesti majanduse väljatirimiseks saabuva inflatsiooni pöörise lihtsalt muud teed. Eks ole see kollektiivne vaesumine raiskamise tõttu ka põhjusi, miks suure tõenäosusega meie üleminek eurole edasi võib lükkuda. Samas poleks sellises inflatsioonivaevas kroonidestki suuremat mõnu.

Marek Strandberg
Eestimaa Looduse Fondi
nõukogu esimees

Lõhkamine Aidu karjääris

Foto Enn Käiss

“Põlevkivi energiakandjana ei ole otstarbekas kaugema maa taha vedada ning seetõttu on kogu põlevkivienergeetika tänaseks muutunud inflatsioonipumbaks. Raisatud soojus nõuab kütuste sissevedu ning nende hind kasvab koos fossiilsete kütuste hinnatõusuga maailmaturul.”